

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 9 (711)

2015 m. balandžio 11 d.
Kaina 0,65 euro cento
Išėina šeštadieniais

PIRMOJI LIETUVOJE NAUJAI IŠRINKTOS TARYBOS POSĖDĮ PRADĖJO UTENA _____ 5 p.

SAVIVALDYBĖS TARYBOS NARIO PRIESAIKA

Aš Alvydas Katinas, prisiekiu gerbti ir vykdyti Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus, sąžiningai atlikti visas savivaldybės tarybos nario pareigas ir susilaikyti nuo veiksmų, pažeidžiančių gyventojų teises ir viešuosius interesus. Tepadeda man Dievas.

(parašas)

2015 m. balandžio 7 d.

Gerbti ir vykdyti Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus, sąžiningai atlikti visas savivaldybės tarybos nario pareigas prisiekė 25 Utenos rajono savivaldybės tarybos nariai. Tarp jų ir tiesiogiai išrinktas ilgametis (nuo 2003 m.) rajono meras Lietuvos socialdemokratų partijos narys Alvydas Katinas (išrinktas pirmajame ture, surinkęs beveik 59 proc. rinkėjų balsų)

Gerėsiam ES lėšų panaudojimui koją kiša regioninė politika?

Diskusinės mintys iš Seime surengtos konferencijos apie regionų plėtros ateitį _____ 4 p.

Įstatymas vienas, bet seniūnijos skirtingos

Pokalbis su Seniūnų asociacijos viceprezidentu, ilgamečiu Trakų miesto seniūnu Kęstučiu Vilkausku _____ 6 p.

Ministro Pirmininko vizitai Kupiškėje ir Biržuose

Vizitų tikslas – plačiau visuomenei pristatyti regioninę politiką ir regionams skirtą finansinę paramą _____ 10 p.

Rinkimai sužadino didesnes viltis

Žurnalisto Antano Anskaičio žvilgsnis _____ 15 p.

977139246000

GERESNIAM ES LĖŠŲ PANAUDOJIMUI

BARBORA GAUDUTĖ

KOJĄ KIŠA REGIONINĖ POLITIKA?

Balandžio 8 d. Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas surengė konferenciją „Regionai ir regionų plėtros politika Lietuvoje nuo 2020 metų“. Komiteto pirmininkas Valentinas Bukauskas, kviesdamas konferencijos dalyvius diskusijai, pabrėžė, kad komitetas nėra patenkintas šiuo metu galiojančiu Regioninės plėtros įstatymu, nes jis gerokai skiriasi nuo komiteto iniciatyvinių nuostatų. Seimo nariai siūlo keisti šį įstatymą ir Lietuvoje įsteigti 3–4 regionus. Vidaus reikalų ministerijos atstovai perdavė Vyriausybės sprendimą – ji nemato regioninės politikos pokyčių būtinybės.

KOMITETAS SKATINA PERMAINAS

Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininkas V. Bukauskas diskusijos pradžioje pabrėžė, kad tarpregioniniai socialiniai-ekonominiai skirtumai nemažėja: per mažai kuriama darbo vietų, į kaimiškuosius regionus pritraukiama per mažai investicijų. Visa tai prisideda prie žmonių emigracijos. Pažeista ir galių pusiausvyrą tarp centrinių valstybės valdžios institucijų ir institucijų, esančių regioniniame ir vietiniame lygmenyse. Regiono plėtros planas neapima regiono plėtrai ES struktūrinės paramos dalies, už kurią atsakingos ministerijos. V. Bukausko nuomone, nacionalinės regioninės politikos formuotoja ir koordinatore – Vidaus reikalų ministerija – gerų rezultatų pasiekia ten, kur sprendimo teisė priklauso nuo jos darbuotojų. **Sunkiau sekasi regioninės plėtros, susijusios su šakinių ministerijų veikla regionuose, koordinavimas.** Tai, komiteto pirmininko manymu, turėjo neigiamų pasekmių, efektyviai pasinaudojant ES parama.

Kita priežastis, skatinanti peržiūrėti regioninę politiką ir įsteigti kelis savarankiškus regionus, yra noras po 2020 m. išlaikyti kiek įmanoma didesnę ES paramą, nes Lietuva artėja prie ribos, kai parama bus mažinama.

TAISYTINAS FUNKCIJŲ PASIDALIJIMAS

Konferencijoje dalyvavęs Europos Parlamento narys Bronis Ropė rekomendavo Lietuvai greičiau užbaigti kurti savivaldos modelį. Pirmiausia, jo manymu, būtinas funkcijų peržiūrėjimas. Žemės klausimai, viešoji tvarka, darbo vietų kūrimas, jo teigimu, turi tapti savivaldybių funkcija. „Savivaldybėms turi būti užtikrinti nuolatiniai, pastovūs ir pakankami finansai, suteikiant teisę jais pačioms administruoti, kad metų pabaigoje nereikėtų dalies lėšų grąžinti į nacionalinį biudžetą“, – sakė didelę darbo savivaldybėje patirtį turintis politikas.

B. Ropė pritarė komiteto pasiūlymui Lietuvoje įsteigti atskirus regionus ir pabrėžė, kad naujas darinys neturėtų perimti savivaldybių funkcijų.

KALTA NE STRUKTŪRA, O MENTALITETAS

Tačiau Europos Komisijos atstovybės vadovė Natalija Kazlauskienė, konferencijoje dalyvavusi kaip privati ekspertė, naujų struktūrų kūrimui nebuvo linkusi pritarti. Jos požiūriu, dėl nepakankamo ES paramos 2007–2013 m. panaudojimo veiksmingumo kalta ne struktūra, o mentalitetas. **Per daug dėmesio buvo skiriama sporto ir pramogų objektų statybai ir per mažai dėmesio sulaukė objektai, kurie sukurtų pridėdamąją vertę, didintų darbo vietų skaičių.** Tad, pasak ekspertės, dalis objektų, pastatytų ar suremontuotų naudojant ES lėšas, tik padidins savivaldybių išlaidas.

N. Kazlauskienės teigimu, projektų įgyvendinimą apsunkina ant ES numatytos tvarkos uždėtas nemažas sluoksnis nacionalinių apsauginių reikalavimų. **Daug problemų sukelia ir viešieji pirkimai,** nes mažiausios kainos kriterijus arba neatitinka realių išlaidų, arba sustabdo projekto vykdymą. Ekspertės manymu, šis kriterijus turi būti atmetamas arba vertinimo skalėje jam turi būti suteikiamas minimalus dėmesys. Jos teigimu, lankstesnis turėtų būti projektų biudžeto peržiūrėjimas, nes priešingu atveju atsiranda lėšų švaistymas, įsijungia nuostata, kaip kuo greičiau įsisavinti ES lėšas, o ne kaip jas veiksmingiau panaudoti.

MINISTERIJŲ ATSTOVAI NEIŽVELGIA POKYČIŲ BŪTINYBĖS

Su mintimis, kad nepakankamas dėmesys skiriamas regioninei plėtrai, nesutiko Finansų ministerijos ES struktūrinės paramos valdymo departamento direktoriaus pavaduotoja Agnė Bagočiūtė. 11 proc. ES lėšų panaudojimą sprendė Regionų plėtros tarybos. Tačiau savivaldybėse tik 10 proc. teko

ekonominės aplinkos gerinimui. Visos kitos lėšos nukeliavo fizinės ir socialinės aplinkos gerinimui. „Suremontuoti kultūros namai gražu, tačiau kokią pridėtinę vertę jie kuria?“ – retorinį klausimą kelė A. Bagočiūtė.

Konferencijoje kalbėję vidaus reikalų viceministras Julius Morkūnas ir Vidaus reikalų ministerijos Regioninės politikos strateginio koordinavimo skyriaus vedėjas Gediminas Česonis tvirtino, kad Lietuvoje regioninė politika yra kur kas mažiau centralizuota negu Latvijoje ar Estijoje ir joje struktūriniai pokyčiai nereikalingi. Tai patvirtina ir Vyriausybės sprendimas nekeisti šiuo metu veikiančio Regioninės plėtros įstatymo.

Tačiau, kaip **replikavo Lietuvos delegacijos Europos Taryboje vadovas Pasvalio rajono meras Gintautas Gegužinskas**, kaip tik dėl regioninės politikos mūsų atstovai Europos Taryboje nuo 2011 m. neturi balsavimo teisės, o yra tik stebėtojai.

Ūkio viceministrė Rasa Noreikienė, pabrėžusi, kad Ūkio ministerija neformuoja regioninės politikos ir nežada to daryti, pristatė 2014–2020 m. ES paramos regionų vystymui teikiamas galimybes.

MOKSLININKAI ESAMA POLITIKA NESIDŽIAUGIA

Kritiškai regioninę politiką vertino ir Mykolo Romerio universiteto profesorius dr. Kostas Žymantas Svetikas, teigdamas, kad šalyje ir toliau auga netolygumai, neveiksmingai panaudojami išteklių, nemažėja skurdas. Tai, jo manymu, rodo, kad nuo centralizuoto valdymo reikia orientuotis į regionus. Kauno technologijos universiteto profesorius hab. dr. Robertas Juzevičius teigė, kad Lietuva negaluoja nuo atsiliekančiųjų sindromo. Aiškios vystymosi vizijos neturėjimas, menkas supratimas apie savo vystymosi potencialą – tai plėtros stabdžiai. Kaip išeitį profesorius siūlė pasirengti strategijas, kuriose būtų orientuojamasi į kiekvieno re-

giono unikalumą, ir nekopijuoti kitose šalyse prieš dešimtmetį sukurtų, bet nepasiteisinusių strategijų.

Lietuvos pramonininkų konfederacijos viceprezidentas Gediminas Rainys kaip regiono plėtros potencialą įžvelgia didelių įmonių steigimą regionuose. Šios įmonės, jo teigimu, tai bazinės darbo vietos, nes stambiose įmonėse reikia nuo kelių šimtų iki tūkstančio ir daugiau darbo vietų.

SVARBU, KAD ŽMONĖS GALĖTŲ GERIAU GYVENTI

Telšių apskrities Regiono plėtros tarybos pirmininkas Rietavo savivaldybės meras Antanas Černeckis neslėpė, kad savivaldybėms ne taip svarbu, per regionus ar per kitą struktūrą ateis ES paramos pinigai. Svarbu, kad jie būtų kuo didesni ir kad žmonės galėtų geriau gyventi.

Jo teigimu, tos pačios priemonės negali būti tinkamos visiems regionams, kas atsitiko su 2007–2013 m. ES parama. 2014–2020 m. savivaldybininkai tikisi kryptingesnio priemonių regionams numatymo.

Savivaldybės į skolas stumia ir didelis paramos išskaidymas. Parama gali gauti tik daliai darbų, o kitiems būtinieji darbai net kvietimas nepaskelbtas. Vienintelis kelias savivaldybei – skolintis lėšų objektui užbaigti.

Pasak A. Černeckio, savivaldybininkams kelia nerimą ir per didelis, 15–20 proc. siekiantis prisidėjimas prie ES finansuojamų projektų 2014–2020 m. O valstybės objektams savas indėlis siekia tik 7,5 proc.

„Savivaldybės ir valstybė esame nelygiose pozicijose. Reikalingas kompleksinis požiūris į regionus, didesnis įsiklausymas į vietos žmonių norus, nes jei to nedarysime, galime sulaukti dienos, kai nebus kam naudotis tuo, ką sukursime už ES paramą“, – sakė A. Černeckis.

VIOLETA DEVELIENĖ

PIRMOJI LIETUVOJE NAUJAI IŠRINKTOS TARYBOS POSĖDĮ PRADĖJO

UTENA

Balandžio 7 d. Utenos rajono savivaldybės tarybos posėdžių salėje vyko pirmasis naujai išrinktos tarybos posėdis. Gerbti ir vykdyti Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus, sąžiningai atlikti visas savivaldybės tarybos nario pareigas prisiekė 25 Utenos rajono savivaldybės tarybos nariai. Tarp jų ir tiesiogiai išrinktas ilgametis (nuo 2003 m.) rajono meras Lietuvos socialdemokratų partijos narys Alvydas Katinas (**nuotr.**) (išrinktas pirmajame ture, surinkęs beveik 59 proc. rinkėjų balsų). Priesaiką priėmė Utenos rajono savivaldybės rinkimų komisijos pirmininkė Rolanda Gudynienė. Naująją rajono savivaldybės tarybą pasveikino ir sėkmingo darbo palinkėjo Seimo narė Milda Petrauskienė. Taryboje

apsvarstyti trys klausimai, mero pavaduotoju slaptu balsavimu išrinktas Vidmantas Valinčius.

Ši diena buvo reikšminga merui. Po tarybos posėdžio Utenos A. ir M. Miškinų viešojoje bibliotekoje vyko naujos, jau trečios Lietuvos rašytojų sąjungos, Utenos literatų klubo „Verdenė“ ir kitų garbių organizacijų nario Alvydo Katino eilėraščių knygos „Vaikšto vienas“ suktuvės. Knygos pristatyme dalyvavo Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas literatūrologas Valentinas Sventickas, muzikavo ir A. Katino eiles skaitė aktorius Giedrius Arbačiauskas. Pasveikinti poeto atvyko Seimo narė Milda Petrauskienė, prof. habil. dr. Algirdas Gaižutis, dr. Aldona Vasiliauskienė, Lietuvos rašytojų sąjungos nariai, Utenos garbės piliečiai, kūrėjai, leidėjai, pedagogai, žiniasklaidos atstovai, kolegos, šeimos nariai ir bičiuliai. Sveikintojai poetui uždavė klausimų apie kūrybinius atradimus, kūrybos procesą ir mero pareigas ir linkėjo išleisti dar ne vieną eilėraščių knygą. Po knygos „Vaikšto vienas“ pristatymo visi buvo kviečiami aplankyti parodą, kurioje eksponuojama įspūdinga poeto Alvydo Katino katinų kolekcijos paroda, veiksianti iki balandžio 30 d. Apsilankykite.

Mero moto: kas klysta, tas ir dirba.

ĮSTATYMAS VIENAS,

BET SENIŪNIJOS SKIRTINGOS

Vietos savivaldos įstatyme teigiama, kad seniūnija yra savivaldybės administracijos filialas, veikiantis tam tikroje savivaldybės teritorijoje. Įstatyme nusakomas savivaldybės administracijos ir seniūnijos santykis ir funkcijos, tačiau seniūnijų veiklos sąlygos ir galimybės labai skiriasi.

Apie seniūnijų raidą, esamą padėtį ir perspektyvas kalbamės su Lietuvos savivaldybių seniūnų asociacijos viceprezidentu, ilgamčiu Trakų miesto seniūnu KĘSTUČIU VILKAUSKU.

Jūs seniūnijoje pradėjote dirbti seniūnijų kūrimosi pradžioje?

Seniūnu dirbu jau dvylika metų ir septynerius metus buvau seniūno pavaduotojas. Esu sukaukęs dviejų dešimtmečių darbo seniūnijoje patirtį. 1995 m. įsigaliojus Vietos savivaldos ir Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymams buvo suformuotos apskritys, savivaldybės ir seniūnijos.

Du dešimtmečiai leido matyti seniūnijų vystymosi pokyčius. Kokie tie pokyčiai ir kaip juos vertinate?

Kai pradėjau dirbti seniūnijoje, seniūnai buvo politinio pasitikėjimo. Ir nors seniūnijos buvo gan savarankiškos, jų veiklai neigiamą įtaką darydavo dažnas seniūnų keitimas. Vėliau seniūnams buvo suteiktas valstybės karjeros tarnautojo statusas. Tačiau prasidėjo kiti dalykai. Galiojant vienam ir tam pačiam Vietos savivaldos įstatymui, šalies savivaldybėse seniūnijos vykdė nevienodas funkcijas. Vienos savivaldybės seniūnijoms suteikė veiklos ir finansinį savarankiškumą ir tokių santykių išsaugojo iki šiol, kitos savivaldybės seniūnijoms suteikė dalinį veiklos savarankiškumą, o dalyje savivaldybių seniūnijos neturi nei veiklos, nei finansinio savarankiškumo. Tad natūralu, kad žmonėms, gyvenantiems seniūnijos, kurios neturi jokio savarankiškumo, kyla klausimas: kodėl jų seniūnas ne toks veiklus kaip gretimos savivaldybės seniūnas? Tačiau tai ne seniūnijų, bet savivaldybių vadovų ir tarybų problema.

Tai seniūnijų veikla tiesiogiai priklauso nuo savarankiškumo?

Žinoma. Savarankiškose seniūnijose veiklos efektyvumas nepalyginamai didesnis. Turėdamos biudžetą seniūnijos daug ką pasidaro ir pigiau, ir geriau. Be to, šiose seniūnijose sudaromos sąlygos vykdyti vietos savivaldos principus: bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo, gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus. Turinčios veiklos ir finansinį savarankiškumą seniūnijos seniūnas gali sutelkti seniūnijos teritorijoje veikiančias nevyriausybinės organizacijas, bendruomenes, gyventojus, verslo atstovus ir spręsti gyventojų bendras vietos problemas. Kaimiškoje teritorijoje tai daryti lengviau, mieste – sudėtingiau, bet įmanoma.

Tiesioginiai merų rinkimai turėtų stabilizuoti savivaldybių veiklą, bet iki tol kai kurios savivaldybės, tarp jų ir Trakų, labai jau entuziastingai keisdavo vadovus. Kaip tie vadovų ir valdančiųjų koalicijų keitimai atsiliepia seniūnijų veiklai?

Kai keičiasi vadovai, dirbti labai sudėtinga. Trakuose per praėjusią kadenciją rajono valdžia pasikeitė tris kartus. Veiklos kryptyse neišvengiamai atsirasdavo tam tikrų niuansų. Nors mūsų savivaldybėje rinkimai vyko ne be problemų, dėl ko iš naujo rinksimė ir merą, ir tarybą, bet tikiu, kad tiesioginiai merų rinkimai savivaldybėse sukurs didesnę stabilumą, nes mero taip lengvai nebus galima nušalinti nuo pareigų.

Gal galite pateikti pavyzdį, kaip seniūnijos stiprina bendruomeniškumą?

Mes su Trakų seniūnijos seniūnais susitarėme, kad jie padės įsteigti bendruomenes. Iš dvylikos seniūnaitijų dešimtyje jos jau įsikūrė. Tai labai svarbu siekiant bendruomenių veiklai pritraukti ES lėšų, ir labai gerai, kad 2014–2020 m. ES paramos finansiniu laikotarpiu atsigręžiama ir į miestų bendruomenes. Bendruomeniškumas reikalingas ne tik kaimė, bet ir mieste.

Kaip manote, koks seniūnijos modelis būtų tinkamiausias?

Prie Vidaus reikalų ministerijos dirba Vyriausybės sudaryta darbo grupė, kuri ir ieško optimaliausio seniūnijos modelio. Komisijos darbe dalyvauja ir Seniūnų asociacijos prezidentas Jonas Samoška. Kalbame apie du modelius: seniūnija – savivaldybės filialas ir seniūnija – biudžetinė įstaiga. Aš esu už savarankišką seniūniją – ar tai būtų savivaldybės administracijos filialas, ar biudžetinė įstaiga.

Ką manote apie tiesioginius seniūnų rinkimus?

Jei jau norime įteisinti seniūnų rinkimus, pirmiausia suteikime visoms seniūnijoms veiklos ir finansinį savarankiškumą. Be savarankiškumo tiesioginiai seniūnų rinkimai praranda bet kokią prasmę.

Kitas dalykas, kurį taip pat turime išspręsti – visiems šalies gyventojams būtina sudaryti vienodas galimybes dalyvauti seniūnų rinkimuose. Seniūnijos sukurtos ne visuose didžiuosiuose miestuose. Kol kas nėra seniūnijų Klaipėdoje, Panevėžyje, Alytuje, Visagine. Čia viską tvarko savivaldybių departamentai.

Lietuvoje kol kas vyrauja valdymas, bet ne savivalda. Žmonės bus aktyvesni, jei jie bent kažkiek prisilies prie lėšų skirstymo, galės patys dalyvauti savivaldybės institucijoms priimančioms sprendimus ir kai pamatys, kad atsizvelgiama į jų pasiūlymus. O kai kreipiasi į seniūną, kuris neturi savarankiškumo, natūraliai kyla klausimas: ko pas tą seniūną, nepaisant, ar jis išrinktas, ar laimėjęs konkursą, eiti?

Kalbėjosi Barbora Gaudutė

DISKUSINĖS MINTYS

KODĖL VYRIAUSYBĖ NEPRITARIA TIESIOGINIAM SENIŪNŲ RINKIMUI

Sulaukėme žinios, kad Vyriausybė nepritarė siūlymui seniūnus rinkti tiesiogiai. Pagrindinis nepritarimo motyvas – seniūno postas taptų politizuotas. Betgi jau ir dabar šis postas yra politizuotas. Dauguma seniūnų atstovauja savo partijos interesams, vykdo jų nurodymus. Ir tai suprantama, nes jų darbo vieta priklauso nuo paklusnumo partijos vadovybei.

Reikia atkreipti dėmesį, kad vietos savivaldos sistema tik dabar pradėta tobulinti sistemaiškai. Šiandien jau turime tiesiogiai išrinktus merus, nors dar visai neseniai atrodė, kad tai neįmanoma.

Kovo 9 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas paskelbė nutartį atmesti Vilniaus miesto savivaldybės tarybos ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos apeliacinį skundą dėl prašymo panaikinti šešioliką sostinės seniūnijų, nes savivaldybės taryba pažeidė esminę sprendimo priėmimo procedūrą – neįvertino gyventojų nuomonės dėl šių seniūnijų panaikinimo, taip pat ir dėl bendro seniūnijų skaičiaus nustatymo. Taigi dar kartą buvo patvirtinta svarbi taisyklė – gyventojų nuomonė yra nepaprastai svarbi, o jos nepaisymas sukelia neigiamus padarinius.

Pravartu priminti, kad nuo 1994 iki 2000 m. seniūnai buvo politinio pasitikėjimo tarnautojai, skiriami mero, ir tik vėliau jų statusas buvo pakeistas į valstybės karjeros tarnautojų. Mano pateiktas siūlymas įteisinti tiesioginius seniūno rinkimus ir seniūno atšaukimo iš pareigų procedūrą, pakeisti seniūno statusą ne tik negriauna vietos savivaldos sistemos, bet suteikia galimybes ją sustiprinti. Ją įgyvendinus būtų galima garantuoti

realią savivaldą, įsiklausant į gyventojų poreikius.

Šiuo metu realybė tokia, kad seniūnijose dirba tik po du žmonės. Dar blogiau, kad konkurso tvarka paskirti seniūnai dažniausiai negali tinkamai atlikti savo tiesioginių pareigų, todėl žmonės ieško pagalbos aukštesnėse institucijose arba televizijos laidoje.

Vyriausybės nutarime rašoma: „Priėmus įstatymo projektą gali kilti ir prieštaravimas konstitucinei doktrinai dėl savivaldybių institucijų kompetencijų padalijimo.“ Bet ar tikrai toks prieštaravimas kils?

Pirmiausia būtina atsižvelgti į gyventojų nuomonę, jų norus rinkti seniūnus patiems ir tik paskui daryti išvadas. Dabar, kai merus, savivaldybių tarybų narius, iš dalies seniūnaičius gyventojai renka tiesiogiai, jiems nesuprantama, kokia priežastis neleidžia patiems rinkti ir seniūno. Ką reiškia tokia dalinė demokratijos išraiška?

Šiuo metu penkiose savivaldybėse (miestuose) nėra seniūnijų: Klaipėdoje, Neringoje, Visagine, Panevėžyje, Alytuje. Ar tiesioginius merų rinkimus laimėję šių savivaldybių merai bus pasirengę įsiklausyti į jų atstovaujama gyventojų nuomonę? Ar bus sudarytos vienodos sąlygos gyventojams gauti tas paslaugas, kurios yra pasiekiamos savivaldybėse, turinčiose seniūnijas?

Tiesioginių seniūnų rinkimų įteisinimas garantuotų realią savivaldą, gyventojų įtraukimą į sprendimų priėmimą ir renkamų pareigūnų atsakomybę bendruomenėms, sumažintų šalies centralizacijos lygį.

KĄ PARODĖ BENDRUOMENIŲ PROJEKTŲ APŽIŪRA

Klaipėdos rajono meras Vaclovas Dačkauskas kartu su VVG „Pajūrio kraštas“ valdybos nariais ir administracijos atstovais dalyvavo įgyvendintų vietos projektų peržiūroje, kurios tikslas – susipažinti su nuveiktais darbais ir bendruomenių planais 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiui. O bendruomenių lyderiai turėjo progą įvardyti, kokios pagalbos jiems reikėtų iš rajono valdžios.

Projektų peržiūra prasidėjo nuo kaimo bendruomenės „Smilgynai ir kaimynai“, kurios pirmininkė Rasa Petrauskienė pristatė puikiai sutvarkytas bendruomenės namų patalpas, papasakojo, ką nuveikė bendruomenės nariai. Visiems patiko keramikos darbai, siuvinėti gaminiai. Iš projekto įsigijusi reikiamus įrankius, bendruomenė jau gali ir kitiems teikti siuvinėjimo paslaugas, pasiūlyti įsigyti įdomių keramikos dirbinių.

Iš Smiltynų buvo pasukta į Priekulę, kur bendruomenė susiduria su neeiline problema – kaip užtikrinti projekto tęstinumą ir įtikti gru-

pei gyventojų, siekiančių gražius bendruomenės namus paversti tik liūdesio namais ir skirti juos šarvojimo paslaugoms. Bendruomenės pirmininkė Sigutė Puplesienė teigė, kad bendruomenė padarė viską, kas nuo jos priklauso, o meras pažadėjo skirti finansavimą papildomam inventoriui įsigyti.

Kita Priekulės bendruomenė – Evangelikų liuteronų parapija ateities planais neabejoja. Svečiams skirti kambariai visiškai paruošti, įkurtas nedidelis muziejus, organizuojami įdomūs renginiai.

Lankupių kaimo bendruomenės moterys parodė meniškai dekoruojamus stiklinius indus. Tokio meno iš lankupiškių pasimokyti žada atvykti kitų Priekulės seniūnijos bendruomenių moterys. Sutvarkytuose bendruomenės namuose organizuojami laisvalaikio renginiai, teikiamos nakvynės paslaugos, o ateityje planuojama sutvarkyti pirmąjį pastato aukštą.

Agluonėnuose buvo smagu praeiti originaliais maumedžio takeliais, kurie iš vietos projekto lėšų įrengti Agluonėnų sode.

Šiūpariuose visus pasitiko Dovilų seniūnijos seniūnė Nijolė Ilginienė ir Šiūparių bendruomenės pirmininkė Marina Žebelienė. Nuo šių moterų išradingumo labai daug priklausė projekto „Šiūparių bendruomenės siuvimo dirbtuvių įrengimas“ sėkmė. Svečiai pasidžiaugė, kad jau veikia kirpykla, greitai pradės dirbti siuvėjos, o rajono meras V. Dačkauskas dar kartą įsitikino, kad didžiausia bendruomenės namų problema – patalpų šildymas.

Aplankyti ir Vėžaičiai, kuriuose vietos bendruomenės pastangomis įgyvendintas vienas ambicingiausių vietos plėtros strategijos projektų – „Vėžaičių konferencijų centro įkūrimas“.

Brožių kaimo bendruomenės moterys aprodė projekto įgyvendinimo metu įrengtą profesionalią virtuvę, supažindino su virėjomis. Brožių kaimo bendruomenės projekto idėja – tiekti išvežiojamąjį maistą – pasiteisino su kaupu.

Veiviržėnų miestelis pasitiko bendruomenės baigiamais įrengti amatų namais. Projekto vadovė Valė Krauleidienė su pasididžiavimu aprodė visus būsimos Klaipėdos rajono amatininkų buveinės kampelius, papasakojo, kas ir kur dar bus padaryta.

Didžiausio susidomėjimo sulaukė Šalpėnų veltinio namai. Kai šie namai kaip bendruomenės projekto rezultatas buvo parodyti per televiziją, Šalpėnų darbai sulaukė tiek dėmesio iš visos Lietuvos, kad kukliosios „Šaltupės“ moteriškės net sutriko. Pavykus vienam projektui asociacijos „Šaltupė“ aktyvistai turi dar daugiau planų ateičiai.

Judrėnuose labai puikiai visus nuteikė pamatytas vaizdas – vietoj sukūžusio namuko visas dviras atsiradęs. Judrėniškiai tvirtai žino savo planus: jų kelias – kulinarijos paveldo puoselėjimas.

Apžiūros dalyvius nudžiugino rajono bendruomenių žmonių darbštumas ir idėjos ateičiai.

RINKIMAI

SUŽADINO DIDESNES VILTIS

ANTANAS ANSKAITIS

Praeis keliolika dienų, baigsis pirmieji naujos kadencijos savivaldybių tarybų posėdžiai, atlėgs rinkimų aistros ir, tikėkimės, prasidės nelengvų darbų laikotarpis. Tačiau šiuos rinkimus dar ilgai prisiminsime – jų rezultatus aptarinės ir išvadas darys politinės partijos, svarstys politologai, komentatoriai. Greitesnio lūkesčių ir pažadų išsipildymo lauks rinkėjai. Juk rinkimai sužadino didesnes viltis negu bet kada anksčiau.

Pirmą kartą mūsų šalies istorijoje patys rinkėjai išsirinko lyderius, kuriais labiausiai pasitiki. Taigi dabar savivaldybių vadovai – ne partijų statybiniai, o tikri žmonių atstovai. Praėjo tas laikas, kai mero likimą lėmė koalicijų kombinacija ar net vieno politinio chameleon spalvos pasikeitimas. Partijų visavaldystę susilpnino ir, kaip matome, privers jas iš esmės gerinti veiklą atsiradusi nauja jėga – visuomeniniai komitetai. Jų atstovai Kauno, Šiaulių ir Alytaus miestuose pasiekė itin gerų rezultatų.

Rinkimų kampanija buvo nuožmi, o kai kur net purvina, kai priešininkus stengtasi juodinti juos pravardžiuojant vagimis, sukčiautojais, supuvusiais oligarchais, milicininkais, keikūnais, meilužiais.

Nors turėtų būti keista, bet, palyginti su ankstesniais savivaldybių tarybų rinkimais, padaugėjo sukčiavimo, balsuotojų papirkėnėjimo atvejų. Vyriausiajai rinkimų komisijai teko naikinti Trakų rajono balsavimo rezultatus. O po antro turo gėdingo įvertinimo sulaukė ir Šilutės bei Širvintų rajonų rinkimų organizatoriai.

Anksčiau įvairius sukčiavimus buvo įprasta aiškinti sovietinio gyvenimo būdo įpročiais. Kuo galima pateisinti jaunus liberalių pažiūrų senosios Lietuvos sostinės politikus, sovietmetį gal tik spaliukų sueigose regėju-

siaus? Stingant partijų ir kai kurių visuomeninių komitetų reiklumo, atsakomybės, stokojant savigarbos, suveši ir naujų laikų politiniai sukčiai.

Ši rinkimų kampanija pasižymėjo ir pažadų gausa. Vos ne visos partijos daugiabučių namų gyventojams žadėjo sumažinti šildymo kainas, kai kurios net 20–25 proc. Inicatyva sveikintina, tik neaišku, koku būdu ir kada tai bus padaryta. Ar sąžininga tiekėjų konkurencija, kaip siūlo sostinės Liberalų sąjūdis, yra tas vienintelis teisingas kelias? O gal arčiau žemės yra Ignalinos rajoną valdantys Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos atstovai? Šia proga pravartu priminti, kad Ignalina yra pirmoji šalyje pagal daugiabučių namų atnaujinimo programą. Per pusantrų metų mieste atnaujinti net 42 daugiabučiai namai, o šiuo metu atnaujinimo darbai vyksta dar 35 namuose. Būsto energijos taupymo specialistų duomenimis, nedidelėje Ignalinoje atnaujinama daugiau namų negu Alytuje ir Šiauliuose kartu sudėjus. Didžiųjų miestų vadovams vertėtų nuvažiuoti į šį ežerų krašto kampelį pasisemti patirties, kaip iš tiesų mažinamos šildymo kainos.

Nors savivaldybių tarybų kadencija ketveri metai, viena partija nepatingėjo Vilniui nupiešti rožinę viziją net iki 2030 metų. Gal ir gerai, kad ta vizija subliuško pirmajame rinkimų ture, nes nė vienas jos kūrėjų nepateko į miesto savivaldybės tarybą. Kita partija rėžė, kad įmonių ar įstaigų vadovai bus skiriami tik darbo kolektyvams pritarus. Gražu, tikrai liaudiška, tik kyla klausimas, kokiam galui tada reikalinga savivaldybės taryba, kai savo noru atsisakoma Vietos savivaldos įstatymu numatytų teisių ir įgaliojimų.

Tiesioginiai merų rinkimai įtikinamai paneigė kai kurių politikų, tarp jų ir šalies Prezidentės, teiginį, kad vadovų rotacija gali mus apsaugoti nuo kolektyvų sąstingio, įtartinų ryšių su verslininkais bei kitų nuodėmių. Net 19 merų įtikinama balsų persvara buvo išrinkti pirmajame rinkimų ture. Gintautas Gegužinskas Pasvalio rajono meru dirbs net šeštą kadenciją, Vidmantas Brazys, Ričardas Malinauskas ir Antanas Černeckis Marijampolės, Druskininkų ir Rietavo savivaldybėms vadovaus po penktą kadenciją. Alvydas Katinas, Artūras Margelis, Marija Rekst ir Povilas Žagunis prie Utenos, Lazdijų, Vilniaus ir Panevėžio rajonų savivaldybių vairo stoja ketvirtą kadenciją. Antrajame rinkimų rate savo postus išsaugojo dar 16 buvusių merų.

Šie merai – įvairių partijų atstovai yra charakteristiškos asmenybės, ne žodžiais, o darbais

nusipelnę rinkėjų pagarbos. Merų ir savivaldybių tarybų rinkėjai savo balsais patvirtino, kad ne formali rotacija, o patirtis, energija, žodžio laikymasis ir nuoširdus bendravimas su žmonėmis yra svarbiausios sėkmės sąlygos. Rinkėjų valia lėmė, kad kai kurių savivaldybių merai ir tarybų dauguma priklauso skirtingoms politinėms partijoms. Sakykim, sudėtinga padėtis gali susiklostyti Šiaulių miesto, Biržų, Kėdainių rajonų savivaldybėse. Nors dabar mero statusas aukštesnis negu kad buvo anksčiau, didesnės galios, vis dėlto meras ir taryba turės ieškoti kompromisų sąlyčio taškų, nes savivalda ne Seimo salė, ne politinių debatų laukas, o rimtų darbų arena.

Žmones jaudina ne tiek didelės, dešimtmečius besitęsiančios statybos, nerestauruoti rūmai ar nebaigti stadionai, o kasdienės buitės problemos – ar bus mažesnės šildymo sąskaitos, ar jaunos šeimos be vargo galės savo atžalas nuvesti į vaikų darželius, ar kaimo žmonės galės važinėti išlygintais, pažvyrutais keliais, ar miestuose neliks duobėtų gatvių, apleistų, sulaužytais suoliukais poilsio aikštelių. Tad linkėtina energingiems merams ir atsinaujinusioms taryboms neskraidyti padebesiais, o dirbti paprastus, daugeliui žmonių gyvybiškai reikalingus darbus.

Mečislavo Šcepavičiaus pieš.